

там не можна виграти хоча б п'ятак!» — любила повторювати прабаба.

Вона відраховувала мені копійки, які я ставитиму на кін, і ми починали наші забави. Спершу грали в «Пікову даму», щоб руки звикли до ваги карт, а потім уже в складніші, де треба не просто тягнути й скидати однакові карти, а рахувати, — у дурня, триньку, клабр та двадцять-одно. Прабабі Лізі кортіло навчити мене ще й наносити крап, і, либонь, мені навіть подобалися ці шулерські витівки. Але прабаба пішла у засвіти, коли мені було вісім. Весною. Я якраз закінчила другий клас. Невідомо, чого б вона ще навчила мене, але як наносити крап, я не пам'ятаю.

І досі не можу збагнути, чому ця інтелігентна жінка з дворянської родини найбільше любила грати в триньку — так цю гру назвали совети, а прабаба часто казала, що це насправді індійський покер. Мого прадіда, українського військового, я ніколи не бачила. Він закохався в розкулачену дворянку Єлизавету, і вони якимось дивовижним чином (так у родині ніхто й не зрозумів як саме) опинились на Черкащині, одружились, і народили трьох дітей, і оскільки прабаба дуже любила німецькі романи й мала неабияке почуття гумору, назвала їх: Алевтина, Лара і Зіґфрід. Прабаба була моїм кумиром, я так хотіла бодай раз виграти в неї в карти. У дурня мені часом вдавалося, але дуже зрідка, і то в переводного. І хоч як я старалася, таки зайшла в неабиякі картярські борги.

Думаєте, копійчинки, що вона давала на початку гри, то подарунок? Ні. Щоразу новий кредит. Боргова книжка була довжелезною. Але й сплачувати борги вона не просила, хоча любила порядок у всьому.

Я теж живу вперше

Вересневий вітер — найкращий. Вітер зміни сезонів та початку нового життя. Вітер довгоочікуваної прохолоди. Якщо літо — це спрага, то вересневий вітер — перший ковток води.

Найбільше в житті я люблю вересень. Бо проводжу його завжди на самоті, подалі від свого рутинного життя. Ожирілих від любові котів віддаю подрузі й на місяць зникаю з міста. Наприклад, минулого року я провела вересень у Карпатах. Зняла собі хатину біля ферми й тусувалася з вівцями. Ловила судоми в гірській річці, гуляла хащуватими стежками й романтизувала сільське життя. Повернулася щаслива й повна сил, з мішком сушених грибів та купою брудного одягу.

А ось вдома на мене чекали новини. Вони вибили з-під моїх ніг приємні гірські стежки. З легенів вийшло все свіже повітря. Та я знала: пройде рік і я знову усамітнюсь вдалині від усіх проблем та паршивих новин.

Цього року мені захотілося моря. Я вчасно закрила всі робочі проекти й вимолила вибачення в котів. До відпустки лишалися лічені тижні, тож я з трепетом

Мамка

— «Мамка, мамка» повторює. Господи, вона краще знову обісциться, ніж дасть посадити себе на горщик. Гукає тебе.

Мамка бахнула кришкою об завітчану каструлю і пішла до кімнати. Галя вже ховала очі.

— Боже, ти що знову? Ну чого ти така вперта, я не можу кожен раз все кидать і бігти. Лена може посадити тебе. Давай піднімайся. Буду перестеляти.

— Я тебе гукала, чого ти не йшла?

— Тобі ж їсти варю.

— Лена мене шваркає і гризеться.

— Все, цить.

Мамка заходилася роздягати її. Галя прозорими ручками потяглася до неї, але мамка була швидка і хвацька. Тому треба просто перечекати, поки переодягне, підміє та змінить постіль.

Галя сердилася на мамку, бо вона не приходила відразу, коли та просила, і відмовлялася слухати її казки, а ще весь час годувала несолоною кашею і супом. Вона ж дуже хотіла печива, а їй давали його рідко, та й то якесь прісне «зоологічне» з розмитими звірята-

ми, зовсім не такими, яких бачила довкола себе Галя. Це дратувало. Але ще більше дратувало, що мамка не мала часу або й не хотіла посидіти поруч.

— Сьогодні знову стрибає зайчик, я йому кажу, біжи звідси, бо лисиця прийде і з'їсть тебе. А він не слухає. Лупає на мене беньками і...

— Ма-а-а, — долинуло з кухні, — я виключу суп, бо картошка вже розварилася.

— Виключай, Лен. Зараз іду. А ти перестань розказувати ці дурниці, нема зайчика, і лисиці нема. — Мамка суворо блиснула на Галю, але сором наздогнав і вона пом'якшила голос: — Зараз принесу суп.

— А мені би якогось пряничка чи печеннячка мнякенького і чаю солодкого?

— Пізніше, зразу треба ріденьке поїсти.

— Мені той суп недобрий і набрид уже. Я хочу пряничків чи печення.

— Не суп набрид. Ти просто балуєшся і не даєш себе погодувати нормально.

— Ти, як Ленка, сваришся на мене, що все розливаю. І як ти не бачиш зайчика? Я ще таке слово знаю «трудодні», то можна придумати нову казку, що зайчик ходє у колгосп і відробляє трудодні.

Мамка не стала далі слухати, скрутила мокрі простирадла і вийшла з кімнати.

За мить повернулася з тарілкою, сіла за стіл біля ліжка. Поки мамка колотила ложкою суп, щоб той скоріше вичахнув, Галя дивилася в одну точку й мовчала.

Мамка відчувала, що Галя планує щось сказати, але це не буде нормальна розмова. Цих нормальних розмов бракувало, та мамка звикла, що цей відсторонений